

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права

**Методичні рекомендації для самостійної роботи
з дисципліни «Трудове право»**

Укладачі:
Лисюк Ю. В.,
к.ю.н., доцент

Одеса - 2019

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 4 від 28.11.2019 року)*

Рецензенти:

Кузніченко С. О. - доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки, перший проректор Одеського державного університету внутрішніх справ.

Долженков О. Ф., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. . Ушинського»

Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Трудове право» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»]. Укладач: Лисюк Ю. В. ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2019. 24 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до Освітньо-професійної програми «Право» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». У рекомендаціях висвітлені основні завдання щодо самостійної роботи здобувачів зазначеного профілю відповідно до сучасних тенденцій освітнього процесу в закладі вищої освіти

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 08 Право	Статус дисципліни: обов'язкова	
Модулів – 5	Освітньо-професійна програма: Право	Мова навчання: українська	
Змістових модулів – 3		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання: реферат	Спеціальність: 081 Право	Семестр:	
Загальна кількість годин – 150		7-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи – 3.	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	44 год.	
		Практичні, семінарські	
		36 год.	
		Самостійна робота	
		70 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 55% : 45%;

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – полягає у формуванні системи знань про поняття, предмет та методи Трудового кодексу України, огляд джерел та її основних інститутів, набуття студентами ґрунтових знань у сфері трудових правовідносин в Україні. Студенти-правники повинні отримати знання у сфері трудових правовідносин України, стосовно суб'єктного складу даних відносин, порядку реалізації громадян права на працю, захисту своїх прав, що забезпечить належну фахову підготовку спеціаліста-правознавця.

Передумови для вивчення дисципліни: Навчальна дисципліна «Трудове право» вивчається на основі знань, які студенти отримали при вивченні дисциплін «Теорія держави і права», «Цивільне право», «Господарське право», «Адміністративне право та процес», має структурно-логічні зв'язки з такими навчальними дисциплінами як «Цивільний процес», «Фінансове право», «Нотаріат та адвокатура».

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- стан основних проблем науки трудового права;
- джерела трудового права їх структуру;
- поняття трудових правовідносин, їх форму й зміст, суб'єктів та їх місце у механізмі правового регулювання;
- чинні норми трудового права; зміст правових інститутів;
- порядок укладання, зміст, підстави зміни та припинення трудового договору;
- практику застосування трудового законодавства, перспективні та основні напрямки його розвитку.

вміти:

- орієнтуватися в системі джерел трудового права та працювати з ними;
- правильно тлумачити та застосовувати норми трудового права при вирішенні трудових спорів;
- використовувати дані науки трудового права для вирішення професійних завдань;
- складати необхідні документи щодо питань, які виникають під час трудових спорів;
- аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій науки трудового права;
- здійснювати організаційно-правове забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів;
- професійно захищати законні права та інтереси різних суб'єктів трудових правовідносин.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК3 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної

- діяльності.
- ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК12 Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
- ЗК15 Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК5 Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
- СК8 Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- СК9 Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.
- СК10 Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.
- СК12 Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- СК14 Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- СК16 Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Міждисциплінарні зв'язки: «Теорія держави і права», «Цивільне право», «Господарське право», «Адміністративне право та процес», «Цивільний процес», «Фінансове право», «Нотаріат та адвокатура».

3. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1 бал	Здобувач фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
	2 бали	Здобувач викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриваючи детально зміст теоретичних питань і практичних завдань та не обґрунтовує власну точку зору.
	3 бали	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

Самостійна робота	0 балів	Здобувач не виконав самостійну роботу.
	1 бал	Здобувач фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) виклав окремі питання, не розкриваючи основний зміст теоретичних питань і практичних завдань.
	2 бали	Здобувач виклав окремі питання навчальної дисципліни, не розкриваючи детально зміст основних теоретичних питань і практичних завдань, а також та не використав аргументацію та обґрунтування власної точки зору.
	3 бали	Здобувач у повному обсязі, вільно та самостійно виклав матеріал, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичних запитань та практичних завдань, навів аргументи на підтвердження власних думок, та залучив додаткові джерела та літературу.
Контрольна модульна робота (20 тестових питань)	0 балів	Жодної правильної відповіді.
	1 бал	Здобувач дав правильні відповіді на 1-4 питання.
	2 бали	Здобувач дав правильні відповіді на 5-8 питань.
	3 бали	Здобувач дав правильні відповіді на 9-13 питань.
	4 бали	Здобувач дав правильні відповіді на 14-18 питань.
	5 балів	Здобувач дав правильні відповіді на 19-20 питань.
Підсумкова контрольна робота	30 балів	Максимальна кількість балів за контрольну роботу = 30 балів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Здобувач не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Здобувач уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Здобувач знає: стан основних проблем науки трудового права; джерела трудового права їх структуру; поняття трудових правовідносин, їх форму й зміст, суб'єктів та їх місце у механізмі правового регулювання; чинні норми трудового права; зміст правових інститутів; порядок укладання, зміст, підстави зміни та припинення трудового договору; практику застосування трудового законодавства, перспективні та основні напрямки його розвитку. Здобувач уміє: орієнтуватися в системі джерел трудового права та працювати з ними; правильно тлумачити та застосовувати норми трудового права при вирішенні трудових спорів; використовувати дані науки трудового права для вирішення професійних завдань; складати необхідні документи щодо питань, які виникають під час трудових спорів; аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій науки трудового

	права; здійснювати організаційно-правове забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів; професійно захищати законні права та інтереси різних суб'єктів трудових правовідносин. Здобувач здатен: застосовувати знання у практичних ситуаціях; знає та розуміє предметну область та розуміння професійної діяльності; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатний вчитися й оволодівати сучасними знаннями; реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлює цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; усвідомлює рівні можливості та гендерні проблеми; прагне до збереження довколишнього середовища. Здатний застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; знає і розуміє особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, правового регулювання обігу публічних грошових коштів; соціальну природу трудових відносин та їх правового регулювання; здатен аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє високий рівень сформованості компетентностей за заданими стандартами, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь з дисципліни, що визначені щодо навчального плану.
Добре (82 – 89 В)	Здобувач на достатньому рівні знає: стан основних проблем науки трудового права; джерела трудового права їх структуру; поняття трудових правовідносин, їх форму й зміст, суб'єктів та їх місце у механізмі правового регулювання; чинні норми трудового права; зміст правових інститутів; порядок укладання, зміст, підстави зміни та припинення трудового договору; практику застосування трудового законодавства, перспективні та основні напрямки його розвитку. Однак невпевно формулює власну точку зору. Здобувач на достатньому рівні уміє: орієнтуватися в системі джерел трудового права та працювати з ними; правильно тлумачити та застосовувати норми трудового права при вирішенні трудових спорів; використовувати дані науки трудового права для вирішення професійних завдань; складати необхідні документи щодо питань, які виникають під час трудових спорів; аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій науки трудового права; здійснювати організаційно-правове забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів; професійно захищати законні права та інтереси різних суб'єктів трудових правовідносин. Робить незначні помилки, однак самостійно їх виправляє. Здобувач на достатньому рівні здатен: застосовувати знання у практичних ситуаціях; знає та розуміє предметну область та розуміння професійної діяльності; спілкується державною мовою як усно, так і письмово; вчиться і оволодіває сучасними знаннями; реалізує свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлює цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку,

	верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; усвідомлює рівні можливості та гендерні проблеми; прагне до збереження навколишнього середовища; застосовує знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; знає і розуміє особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, правового регулювання обігу публічних грошових коштів; соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання; аналізує правові проблеми, формує та обґрунтовує правові позиції; здатен до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення. Здобувач невпевнено формулює та обґрунтовує власну позицію щодо світового політичного процесу, потребує допомоги у консультуванні з розв'язання проблемних питань.
Добре (74 – 81 С)	Здобувач на середньому рівні знає: стан основних проблем науки трудового права; джерела трудового права їх структуру; поняття трудових правовідносин, їх форму й зміст, суб'єктів та їх місце у механізмі правового регулювання; чинні норми трудового права; зміст правових інститутів; порядок укладання, зміст, підстави зміни та припинення трудового договору; практику застосування трудового законодавства, перспективні та основні напрямки його розвитку. Має незначні прогалини у відтворенні основної частини матеріалу. Здобувач на середньому рівні уміє: орієнтуватися в системі джерел трудового права та працювати з ними; правильно тлумачити та застосовувати норми трудового права при вирішенні трудових спорів; використовувати дані науки трудового права для вирішення професійних завдань; складати необхідні документи щодо питань, які виникають під час трудових спорів; аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій науки трудового права; здійснювати організаційно-правове забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів; професійно захищати законні права та інтереси різних суб'єктів трудових правовідносин. Робить помилки, однак може їх виправити за допомогою викладача. Здобувач на середньому рівні здатен: застосовувати знання у практичних ситуаціях; знати та розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; вчитися і оволодівати сучасними знаннями; реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; прагнути до збереження навколишнього середовища; застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; знати і розуміти особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, правового регулювання обігу публічних грошових коштів; соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання; аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики,

	належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; до логічного, критичного і системного аналізу документів, однак не до кінця розуміє їх правовий характер і значення.
Задовільно (64 – 73 D)	Здобувач на задовільному рівні знає: стан основних проблем науки трудового права; джерела трудового права їх структуру; поняття трудових правовідносин, їх форму й зміст, суб'єктів та їх місце у механізмі правового регулювання; чинні норми трудового права; зміст правових інститутів; порядок укладання, зміст, підстави зміни та припинення трудового договору. Плується щодо практики застосування трудового законодавства, перспективні та основні напрямки його розвитку. Має прогалини у відтворенні основної частини матеріалу. Здобувач на задовільному рівні уміє: орієнтуватися в системі джерел трудового права та працювати з ними; правильно тлумачить та застосовує норми трудового права при вирішенні трудових спорів; використовує дані науки трудового права для вирішення професійних завдань; складає необхідні документи щодо питань, які виникають під час трудових спорів; з помилками відстоює власну точку зору з позицій науки трудового права; здійснює організаційно-правове забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів. Не уміє професійно захищати законні права та інтереси різних суб'єктів трудових правовідносин. Робить помилки, має труднощі у їх виправленні. Здобувач на задовільному рівні здатен: застосовувати знання у практичних ситуаціях; знає та розуміє предметну область та розуміння професійної діяльності за допомогою викладача; спілкується державною мовою як усно, так і письмово; вчиться і оволодіває сучасними знаннями; реалізовує свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлює цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; усвідомлює рівні можливості та гендерні проблеми; прагне до збереження навколишнього середовища; застосовує знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. Робить похибки щодо консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; до логічного, критичного і системного аналізу документів, однак не до кінця розуміє їх правовий характер і значення.
Задовільно (60 – 63 E)	Здобувач на низькому рівні знає: стан основних проблем науки трудового права; джерела трудового права їх структуру; поняття трудових правовідносин. Не знає їх форму й зміст, суб'єктів та їх місце у механізмі правового регулювання; чинні норми трудового права; зміст правових інститутів; порядок укладання, зміст, підстави зміни та припинення трудового договору. Плується щодо практики застосування трудового законодавства, перспективні та основні напрямки його розвитку. Має прогалини у відтворенні основної частини матеріалу. Здобувач на низькому рівні уміє: орієнтуватися в системі джерел трудового права та працювати з ними; правильно тлумачити та застосовувати норми трудового права при вирішенні трудових спорів; використовувати дані науки трудового права для вирішення професійних завдань. Не уміє складати необхідні документи щодо питань, які виникають під час трудових спорів; аргументовано відстоювати власну

	точку зору з позицій науки трудового права; здійснює організаційно-правове забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів. Не уміє професійно захищати законні права та інтереси різних суб'єктів трудових правовідносин. Робить помилки, має труднощі у їх виправленні. Здобувач на низькому рівні здатен: застосовувати знання у практичних ситуаціях; знати та розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності; спілкується державною мовою як усно, так і письмово. Не уміє вчитися і оволодівати сучасними знаннями; реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; прагнути до збереження навколишнього середовища; застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; знати і розуміти особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, правового регулювання обігу публічних грошових коштів; соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання; аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Робить похибки щодо консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; до логічного, критичного і системного аналізу документів, однак не до кінця розуміє їх правовий характер і значення. Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє низький рівень сформованості компетентностей за заданими стандартами, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни.
Незадовільно (35 – 59 FX)	Здобувач фрагментарно знає: стан основних проблем науки трудового права; джерела трудового права їх структуру; поняття трудових правовідносин. Не знає їх форму й зміст, суб'єктів та їх місце у механізмі правового регулювання; чинні норми трудового права; зміст правових інститутів; порядок укладання, зміст, підстави зміни та припинення трудового договору. Плутається щодо практики застосування трудового законодавства, перспективні та основні напрямки його розвитку. Допускає грубі помилки. Здобувач фрагментарно уміє: орієнтуватися в системі джерел трудового права та працювати з ними; правильно тлумачити та застосовувати норми трудового права при вирішенні трудових спорів; використовувати дані науки трудового права для вирішення професійних завдань. Не уміє складати необхідні документи щодо питань, які виникають під час трудових спорів; аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій науки трудового права; здійснювати організаційно-правове забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів. Не уміє професійно захищати законні права та інтереси різних суб'єктів трудових правовідносин. Не уміє виправляти власні помилки. Здобувач на низькому рівні здатен: застосовувати знання у практичних ситуаціях; знати та розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Не здатен вчитися і оволодівати сучасними знаннями; реалізувати свої права і

	обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; прагнути до збереження навколишнього середовища; застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; знати і розуміти особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, правового регулювання обігу публічних грошових коштів; соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання; аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Нездатен до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; до логічного, критичного і системного аналізу документів, однак не до кінця розуміє їх правовий характер і значення.
--	--

4. Засоби діагностування результатів навчання

Контрольна модульна робота, усне опитування, підсумкова контрольна робота, самостійна робота, екзамен.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади трудового права

Тема 1. 2. Предмет та система трудового права. Принципи трудового права

Трудове право як галузь права України. Місце трудового права в системі права України. Поняття трудового права. Предмет трудового права: трудові відносини працівників і тісно пов'язані з ними суспільні відносини.

Особливості методу трудового права в умовах переходу до ринкових відносин. Сфера дії норм трудового права. Роль та функції трудового права. Розмежування трудового права від суміжних галузей права (цивільного права, адміністративного права, права соціального забезпечення, цивільного процесу). Система трудового права як галузі права. Предмет і система науки трудового права.

Поняття і значення основних принципів трудового права. Проблема імплементації принципів міжнародного трудового права у трудове право України. Формулювання і система основних принципів трудового права. Зміст і конкретизація основних принципів трудового права. Принципи, що виражають політику в галузі правового регулювання ринку праці і ефективної зайнятості. Принципи, що визначають застосування умов праці. Принципи, що визначають охорону трудових прав працівників.

Тема 3. Джерела трудового права

Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види. Історія розвитку трудового законодавства. Сучасна система джерел, їх особливості. Система трудового законодавства. Загальна характеристика найбільш важливих джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Кодекс законів про працю України. Система законів, що регулюють соціально-трудові відносини.

Підзаконні акти, що регулюють працю працівників. Акти соціального партнерства. Локальні нормативно-правові акти. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України. Реформа трудового законодавства: основні напрями. Проект Трудового кодексу України. Єдність і диференціація в трудовому праві. Загальне і спеціальне законодавство про працю працівників. Дія нормативних актів трудового законодавства у часі, просторі і за категоріями працівників.

Тема 4. Трудові правовідносини та суб'єкти трудового права

Поняття і система правовідносин у трудовому праві. Поняття трудового правовідношення, його особливості. Відмінність трудового правовідношення від суміжних з ним правовідносин: цивільного, адміністративного, соціального забезпечення. Елементи трудових правовідносин.

Суб'єкти трудового правовідношення. Трудова правоздатність та дієздатність громадян, підприємств, установ і організацій в сфері трудового права.

Зміст трудового правовідношення, основні права і обов'язки його суб'єктів. Підстави виникнення трудових правовідносин. Правовідносини, тісно пов'язані з трудовими, їх види. Правовідносини щодо забезпечення зайнятості і працевлаштування. Організаційно-управлінські правовідносини у сфері праці. Правовідносини у сфері професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів безпосередньо на виробництві. Соціально-економічні правовідносини. Правовідносини у сфері нагляду і контролю за охороною праці, дотриманням трудового законодавства. Правовідносини щодо розгляду та вирішення трудових спорів.

Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Трудова правоздатність та дієздатність. Правовий статус суб'єктів трудового права, його зміст. Суб'єкти індивідуальних трудових відносин. Працівники як суб'єкти трудового права. Роботодавці як суб'єкти трудового права. Суб'єкти колективних трудових відносин. Профспілки як суб'єкти колективних трудових відносин.

Поняття, види і правовий статус трудових колективів. Повноваження трудових колективів, їх класифікація. Механізм здійснення повноважень і самоврядування трудового колективу. Органи трудового колективу. Державні органи та органи місцевого самоврядування як суб'єкти трудового права. Органи державного нагляду і контролю як суб'єкти трудових правовідносин.

Тема 5. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування

Законодавство про зайнятість населення. Поняття, форми зайнятості і державна політика в цій сфері. Правовий статус безробітного. Поняття безробітного і підходящої роботи. Право громадян на забезпечення зайнятості і працевлаштування. Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування. Державна служба зайнятості, її права і обов'язки. Державні гарантії (загальні та додаткові) зайнятості населення. Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті.

Тема 6,7. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку

Поняття робочого часу і значення його правового регулювання. Правові норми робочого часу. Поняття і види робочого тижня, робочого дня і робочої зміни. Нормальна і скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий день. Графіки змінності роботи, вахтовий метод роботи, гнучкі графіки роботи. Режим і облік робочого часу, порядок його встановлення. Ненормований робочий день.

Поденний, тижневий і підсумований облік робочого часу. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Чергування. Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Щоденні перерви в роботі. Щотижневі вихідні дні. Святкові і неробочі дні.

Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Тема 8. Оплата праці

Поняття і зміст заробітної плати в умовах становлення ринкової економіки. Структура заробітної плати: основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати. Сфери регулювання заробітної плати: державне регулювання заробітної плати, договірне регулювання заробітної плати.

Реформа оплати праці в Україні в умовах переходу до ринкових відносин. Організація оплати праці на підприємстві (тарифна система, форми і системи оплати праці, нормування праці, преміювання). Тарифна система та її елементи: тарифні сітки,

тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники). Надбавки і доплати до заробітної плати.

Система заробітної плати та її види (почасова, відрядна). Преміювання працівників. Винагорода за результатами роботи за рік. Нормування праці. Норми праці (норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, нормовані виробничі завдання, норми чисельності), відрядні розцінки.

Оплата праці при відхиленні від нормальних умов праці. Обчислення середньої заробітної плати. Індexсація заробітної плати. Компенсація втрати частини зарплати у зв'язку з порушенням строків її виплати. Порядок виплати заробітної плати. Відрахування із заробітної плати.

Тема 9,10. Дисципліна праці та її правове забезпечення. Дисциплінарна відповідальність

Поняття і значення дисципліни праці, засоби її забезпечення в умовах переходу до ринкових відносин. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки працівника, власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу або фізичної особи. Заохочення за успіхи в роботі. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування. Дисциплінарна відповідальність працівників та її види. Дисциплінарні стягнення, порядок їх застосування, оскарження і зняття. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни.

Заходи громадського впливу, що застосовуються в разі порушення трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, профспілкових органів, товариських судів в забезпеченні трудової дисципліни.

Тема 11. Правове регулювання охорони праці

Поняття охорони праці, її правове регулювання. Принципи правової охорони праці. Гарантії прав громадян на охорону праці. Організація охорони праці на підприємстві.

Державне управління охороною праці. Участь трудових колективів і профспілок в регулюванні охорони праці.

Міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці. Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Заходи, що забезпечують компенсацію і нейтралізацію шкідливого впливу виробничих чинників (скорочення робочого часу, надання додаткових відпусток, перерв в роботі, видача спеціального одягу, мила та ін.). Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях.

Відшкодування власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків.

Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах. Правила особливої охорони праці жінок, молоді і осіб із зниженою працездатністю.

Нагляд і контроль за охороною праці і відповідальність за її порушення.

Змістовий модуль 2. Трудові правовідносини

Тема 12. Трудовий договір

Поняття і значення трудового договору. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, які пов'язані з працею (підряду, доручення, авторського та ін.). Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Умови, які передбачені у законодавстві і умови, що встановлюються за угодою сторін при укладанні трудового договору. Необхідні і додаткові (факультативні) умови.

Поняття трудової функції і місця роботи за трудовим правом. Загальний порядок укладення трудового договору, його оформлення. Строк випробування при прийнятті на роботу. Документи, що подаються при прийнятті на роботу.

Трудова книжка працівника. Строк трудового договору. Укладання трудового договору на невизначений строк, на визначений строк, встановлений за погодженням сторін, на час виконання певної роботи.

Види трудових договорів. Особливості окремих видів трудових договорів: трудовий договір державного службовця; трудовий договір працівника, що приймається за конкурсом; трудовий договір за суміщенням професій (посад); трудовий договір про роботу за сумісництвом та ін.

Тема 13. Правове регулювання зміни умов трудового договору

Поняття переведення на іншу роботу, види переведень.

Переміщення на інше робоче місце. Зміна істотних умов праці. Переведення на іншу роботу в разі виробничої потреби і в разі простою.

Атестація працівників та її значення, правові наслідки атестації. Поняття і випадки відсторонення від роботи. Правове регулювання відсторонення від роботи.

Тема 14. Припинення трудового договору

Підстави припинення трудового договору. Додаткові підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави для припинення трудового договору деяких категорій працівників.

Оформлення звільнення. Вихідна допомога. Правові наслідки незаконного звільнення.

Тема 15. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстава і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству.

Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність та її розмір. Повна індивідуальна матеріальна відповідальність і колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.

Визначення розміру шкоди і порядок її відшкодування. Визначення розміру шкоди у випадках, коли її фактичний розмір перевищує номінальний. Матеріальна відповідальність власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу в трудових правовідносинах. Підстава, умови відповідальності та її розміри. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за порушення права працівника на працю. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за ушкодження здоров'я працівника. Інші випадки матеріальної відповідальності власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу за шкоду, заподіяну працівникові.

Тема 16. Індивідуальні трудові спори

Поняття, види і причини виникнення трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів.

Комісії по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС.

Розгляд індивідуальних трудових спорів в суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом.

Тема 17. Колективні договори і угоди

Загальна характеристика законодавства про колективні договори і угоди. Принципи розробки колективних договорів і угод.

Поняття колективного договору. Сторони колективного договору і порядок його укладення. Зміст і структура колективного договору. Реалізація колективного договору, контроль за його виконанням. Відповідальність за порушення колективного договору.

Поняття колективної угоди. Види колективних угод. Генеральна угода, галузеві і регіональні угоди, їх сторони і зміст. Порядок укладення, зміни угод і контроль за їхнім

виконанням. Колективні переговори. Порядок вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів.

Змістовий модуль 3. Особливості правового регулювання окремих видів трудових правовідносин

Тема 18. Правове забезпечення соціального партнерства в Україні

Соціальне партнерство: загальна характеристика. Правове регулювання соціального партнерства в Україні. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства. Колективне трудове право, його становлення та розвиток в Україні.

Тема 19. Правовий статус роботодавців, їх організацій та об'єднань

Мета організацій роботодавців. Завдання організацій роботодавців. Функції організацій роботодавців. Правовий статус організацій роботодавців та їх об'єднань. Повноваження організацій роботодавців та їх об'єднань.

Тема 20. Колективні трудові спори

Порядок вирішення колективних трудових спорів. Право на страйк і його реалізація. Правові наслідки законного і незаконного страйку. Поняття та види колективних трудових спорів. Формування вимог найманих працівників. Порядок розгляду колективних трудових спорів примирними органами. Участь Національної служби посередництва і примирення у вирішенні колективних трудових спорів. Правове регулювання проведення страйків.

Тема 21. Правовий статус профспілок у сфері трудових відносин

Поняття профспілок, їх завдання і функції. Нормативно-правове регулювання їхньої діяльності.

Загальна характеристика правового статусу профспілок у трудових відносинах. Класифікація прав профспілок. Захисна функція профспілок: її зміст та форми реалізації.

Гарантії прав профспілок і виборних профспілкових працівників. Відповідальність профспілок. Співвідношення прав профспілок, органів громадської самодіяльності на підприємствах (в установах, організаціях), колективу працівників.

5.1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	практ	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загальні засади трудового права					
Т.1,2. Предмет та система трудового права. Принципи трудового права	8	2	2		4
Т.3. Джерела трудового права	7	1	2		4
Т.4. Трудові правовідносини та суб'єкти трудового права	7	1			4
Т.5. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування	5	1			2
Т.6,7. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку	6	-	4		2
Т.8. Оплата праці	7	1	2		4
Т.9,10. Дисципліна праці та її правове забезпечення. Дисциплінарна відповідальність	8	2	2		4
Т.11. Правове регулювання охорони праці	7	1	2		4

Разом за змістовним модулем 1	55	9	18		28
Змістовий модуль 2. Трудові правовідносини					
T.12. Трудовий договір	9	1	2		6
T.13. Правове регулювання зміни умов трудового договору	5	1	2		2
T.14. Припинення трудового договору	5	1	2		2
T.15. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	9	1	4		4
T.16. Індивідуальні трудові спори	5	1	2		2
T.17. Колективні договори і угоди	8	2	2		4
Разом за змістовним модулем 2	41	7	14		20
Змістовий модуль 3. Особливості правового регулювання окремих видів трудових правовідносин					
T.18. Правове забезпечення соціального партнерства в Україні	5	1	2		2
T.19. Правовий статус роботодавців, їх організацій та об'єднань	5	1	2		2
T.20. Колективні трудові спори	7	1	2		4
T.21. Правовий статус профспілок у сфері трудових відносин	7	1	2		4
Разом за змістовним модулем 3	24	4	8		12
Усього годин на навчальну дисципліну	120	20	40		60

5.2 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
Змістовий модуль 1.«Загальні засади трудового права».		
1	Предмет та система трудового права. Принципи трудового права	2
2	Джерела трудового права	2
3	Трудові правовідносини та суб'єкти трудового права	2
4	Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування	2
5	Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку	4
6	Оплата праці	2
7	Дисципліна праці та її правове забезпечення. Дисциплінарна відповідальність	2
8	Правове регулювання охорони праці	2
Змістовий модуль 2. «Трудові правовідносини».		
9	Трудовий договір	2
10	Правове регулювання зміни умов трудового договору	2
11	Припинення трудового договору	2
12	Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	4
13	Індивідуальні трудові спори	2
14	Колективні договори і угоди	2
Змістовий модуль 3. «Особливості правового регулювання окремих видів трудових правовідносин».		
15	Правове забезпечення соціального партнерства в Україні	2
16	Правовий статус роботодавців, їх організацій та об'єднань	2
17	Колективні трудові спори	2
18	Правовий статус профспілок у сфері трудових відносин	2

	Разом	40
--	--------------	-----------

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форми контролю
		денна	
Змістовий модуль 1. Загальні засади трудового права			
1	Предмет та система трудового права. Принципи трудового права	4	Усне опитування
2	Джерела трудового права	4	Усне опитування
3	Трудові правовідносини та суб'єкти трудоного права	4	Усне опитування
4	Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування	2	Усне опитування
5	Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку	2	Усне опитування
6	Оплата праці	4	Усне опитування
7	Дисципліна праці та її правове забезпечення. Дисциплінарна відповідальність	4	Усне опитування
8	Правове регулювання охорони праці	4	Усне опитування
Змістовий модуль 2. Трудові правовідносини			
9	Трудовий договір	6	Усне опитування
10	Правове регулювання зміни умов трудового договору	2	Усне опитування
11	Припинення трудового договору	2	Усне опитування
12	Матеріальна відповідальність сторін трудоного договору	4	Усне опитування
13	Індивідуальні трудові спори	2	Усне опитування
14	Колективні договори і угоди	4	Усне опитування
Змістовий модуль 3. Особливості правового регулювання окремих видів трудових правовідносин			
15	Правове забезпечення соціального партнерства в Україні	2	Усне опитування
16	Правовий статус роботодавців, їх організацій та об'єднань	2	Усне опитування
17	Колективні трудові спори	4	Усне опитування
18	Правовий статус профспілок у сфері трудоных відносин	4	Усне опитування, підсумкова контрольна робота
	Разом	60	

3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО»

Модуль 1. Загальні засади трудового права (теми 1-11)

Тема 1-2. Предмет та система трудового права.

Принципи трудового права

План роботи

1. Трудове право як галузь права України. Місце трудового права в системі права України;
2. Поняття трудового права. Предмет трудового права: трудові відносини працівників і тісно пов'язані з ними суспільні відносини;
3. Особливості методу трудового права в умовах переходу до ринкових відносин. Сфера дії норм трудового права;
4. Роль та функції трудового права. Розмежування трудового права від суміжних галузей права (цивільного права, адміністративного права, права соціального забезпечення, цивільного процесу);
5. Система трудового права як галузі права. Предмет і система науки трудового права;
6. Поняття і значення основних принципів трудового права;
7. Проблема імплементації принципів міжнародного трудового права у трудове право України;
8. Формулювання і система основних принципів трудового права. Зміст і конкретизація основних принципів трудового права. Принципи, що виражають політику в галузі правового регулювання ринку праці і ефективної зайнятості. Принципи, що визначають застосування умов праці. Принципи, що визначають охорону трудових прав працівників.

Завдання для самоперевірки

1. Основні принципи трудового права;
2. Роль трудового права.

Теми рефератів

1. Поняття, предмет і система трудового права;
2. Метод трудового права, відмежування трудового права від інших галузей права.

Тема 3. Джерела трудового права

План роботи

1. Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види;
2. Історія розвитку трудового законодавства;
3. Сучасна система джерел, їх особливості;
4. Система трудового законодавства;
5. Загальна характеристика найбільш важливих джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права.

Кодекс законів про працю України. Система законів, що регулюють соціально-трудові відносини;

6. Підзаконні акти, що регулюють працю працівників. Акти соціального партнерства. Локальні нормативно-правові акти. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України;
7. Реформа трудового законодавства: основні напрями. Проект Трудового кодексу України. Єдність і диференціація в трудовому праві. Загальне і спеціальне законодавство про працю працівників.
8. Дія нормативних актів трудового законодавства у часі, просторі і за категоріями працівників.

Завдання для самоперевірки

1. Види джерел трудового права;
2. Система трудового законодавства.

Теми рефератів

1. Поняття джерел трудового права, їх класифікація;
2. Підзаконні акти, що регулюють трудові правовідносини.

Тема 4. Трудові правовідносини та суб'єкти трудового права

План роботи

1. Поняття і система правовідносин у трудовому праві. Поняття трудового правовідношення, його особливості;
2. Відмінність трудового правовідношення від суміжних з ним правовідносин: цивільного, адміністративного, соціального забезпечення. Елементи трудових правовідносин;
3. Суб'єкти трудового правовідношення. Трудова правоздатність та дієздатність громадян, підприємств, установ і організацій в сфері трудового права;
4. Зміст трудового правовідношення, основні права і обов'язки його суб'єктів;
5. Підстави виникнення трудових правовідносин. Правовідносини, тісно пов'язані з трудовими, їх види. Правовідносини щодо забезпечення зайнятості і працевлаштування. Організаційно-управлінські правовідносини у сфері праці. Правовідносини у сфері професійної підготовки та підвищення кваліфікації кадрів безпосередньо на виробництві. Соціально-економічні правовідносини. Правовідносини у сфері нагляду і контролю за охороною праці, дотриманням трудового законодавства. Правовідносини щодо розгляду та вирішення трудових спорів;
6. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Трудова правоздатність та дієздатність;

7. Правовий статус суб'єктів трудового права, його зміст Суб'єкти індивідуальних трудових відносин. Працівники як суб'єкти трудового права. Роботодавці як суб'єкти трудового права;
8. Суб'єкти колективних трудових відносин. Профспілки як суб'єкти колективних трудових відносин;
9. Поняття, види і правовий статус трудових колективів;
10. Повноваження трудових колективів, їх класифікація. Механізм здійснення повноважень і самоврядування трудового колективу. Органи трудового колективу;
11. Державні органи та органи місцевого самоврядування як суб'єкти трудового права. Органи державного нагляду і контролю як суб'єкти трудових правовідносин.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке трудові правовідношення?
2. Підстави виникнення трудових правовідносин;
3. Особливості повноважень трудових колективів.

Теми рефератів

1. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права;
2. Трудова правосуб'єктність;
3. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.

Тема 5. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування

План роботи

1. Законодавство про зайнятість населення;
2. Поняття, форми зайнятості і державна політика в цій сфері;
3. Правовий статус безробітного;
4. Поняття безробітного і підходящої роботи. Право громадян на забезпечення зайнятості і працевлаштування;
5. Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування;
6. Державна служба зайнятості, її права і обов'язки;
7. Державні гарантії (загальні та додаткові) зайнятості населення. Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті.

Завдання для самоперевірки

1. Види працевлаштування та їх гарантії.

Теми рефератів

1. Гарантії зайнятості для окремих категорій населення.

Тема 6-7. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку

План роботи

1. Поняття робочого часу і значення його правового регулювання.
2. Правові норми робочого часу;
3. Поняття і види робочого тижня, робочого дня і робочої зміни; Нормальна і скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий день. Графіки змінності роботи, вахтовий метод роботи, гнучкі графіки роботи. Режим і облік робочого часу, порядок його встановлення. Ненормований робочий день. Поденний, тижневий і підсумований облік робочого часу;
4. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Чергування.
5. Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Щоденні перерви в роботі. Щотижневі вихідні дні. Святкові і неробочі дні;
6. Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке робочий час?
2. Поняття та види відпусток.

Теми рефератів

1. Поняття і види робочого часу;
2. Скорочений робочий час і його відмінність від неповного.

Тема 8. Оплата праці

План роботи

1. Поняття і зміст заробітної плати в умовах становлення ринкової економіки;
2. Структура заробітної плати: основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати;
3. Сфери регулювання заробітної плати: державне регулювання заробітної плати, договірне регулювання заробітної плати;
4. Реформа оплати праці в Україні в умовах переходу до ринкових відносин. Організація оплати праці на підприємстві (тарифна система, форми і системи оплати праці, нормування праці, преміювання);
5. Тарифна система та її елементи: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники). Надбавки і доплати до заробітної плати;

6. Система заробітної плати та її види (почасова, відрядна). Преміювання працівників. Винагорода за результатами роботи за рік. Нормування праці. Норми праці (норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, нормовані виробничі завдання, норми чисельності), відрядні розцінки;
7. Оплата праці при відхиленні від нормальних умов праці. Обчислення середньої заробітної плати. Індексація заробітної плати. Компенсація втрати частини зарплати у зв'язку з порушенням строків її виплати. Порядок виплати заробітної плати. Відрахування із заробітної плати.

Завдання для самоперевірки

1. Поняття заробітної плати;
2. Тарифна система та її елементи.

Теми рефератів

1. Поняття і структура заробітної плати;
2. Поняття і правові методи регулювання оплати праці;
3. Система оплати праці і її види.

Тема 9-10. Дисципліна праці та її правове забезпечення. Дисциплінарна відповідальність

План роботи

1. Поняття і значення дисципліни праці, засоби її забезпечення в умовах переходу до ринкових відносин;
2. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку;
3. Обов'язки працівника, власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу або фізичної особи. Заохочення за успіхи в роботі;
4. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування;
5. Дисциплінарна відповідальність працівників та її види. Дисциплінарні стягнення, порядок їх застосування, оскарження і зняття. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни;
6. Заходи громадського впливу, що застосовуються в разі порушення трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, профспілкових органів, товариських судів в забезпеченні трудової дисципліни.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке внутрішній трудовий розпорядок?
2. Види дисциплінарної відповідальності.

Теми рефератів

1. Поняття і види дисциплінарної відповідальності;
2. Поняття трудової дисципліни та методи забезпечення трудової дисципліни.

Тема 11. Правове регулювання охорони праці

План роботи

1. Поняття охорони праці, її правове регулювання;
2. Принципи правової охорони праці. Гарантії прав громадян на охорону праці. Організація охорони праці на підприємстві. Державне управління охороною праці. Участь трудових колективів і профспілок в регулюванні охорони праці;
3. Міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці. Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Заходи, що забезпечують компенсацію і нейтралізацію шкідливого впливу виробничих чинників (скорочення робочого часу, надання додаткових відпусток, перерв в роботі, видача спеціального одягу, мила та ін.). Розслідування і облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях;
4. Відшкодування власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків;
5. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах. Правила особливої охорони праці жінок, молоді і осіб із пониженою працездатністю;
6. Нагляд і контроль за охороною праці і відповідальність за її порушення.

Завдання для самоперевірки

1. Охорона праці та її особливості.

Теми рефератів

1. Поняття охорони праці та її організація на підприємстві;
2. Особливості охорони праці жінок.

Модуль 2. Трудові правовідносини (теми 12-17)

Тема 12. Трудовий договір

План роботи

1. Поняття і значення трудового договору;

2. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, які пов'язані з працею (підряду, доручення, авторського та ін.);
3. Сторони трудового договору;
4. Зміст трудового договору. Умови, які передбачені у законодавстві і умови, що встановлюються за угодою сторін при укладанні трудового договору. Необхідні і додаткові (факультативні) умови.
5. Поняття трудової функції і місця роботи за трудовим правом. Загальний порядок укладення трудового договору, його оформлення. Строк випробування при прийнятті на роботу. Документи, що подаються при прийнятті на роботу;
6. Трудова книжка працівника. Строк трудового договору. Укладання трудового договору на невизначений строк, на визначений строк, встановлений за погодженням сторін, на час виконання певної роботи;
7. Види трудових договорів. Особливості окремих видів трудових договорів: трудовий договір державного службовця; трудовий договір працівника, що приймається за конкурсом; трудовий договір за суміщенням професій (посад); трудовий договір про роботу за сумісництвом та ін.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке трудовий договір?
2. Сторони трудового договору;
3. Види трудових договорів.

Теми рефератів

1. Поняття, сторони і умови укладення трудового договору;
2. Форма трудового договору. Порядок укладення трудового договору.

Тема 13. Правове регулювання зміни умов трудового договору

План роботи

1. Поняття переведення на іншу роботу, види переведень; Переміщення на інше робоче місце;
2. Зміна істотних умов праці;
3. Переведення на іншу роботу в разі виробничої потреби і в разі простою;
4. Атестація працівників та її значення, правові наслідки атестації;
5. Поняття і випадки відсторонення від роботи. Правове регулювання відсторонення від роботи.

Завдання для самоперевірки

1. Істотні умови праці та їх характеристика.

Теми рефератів

1. Поняття і види переведень на іншу роботу.

Тема 14. Припинення трудового договору

План роботи

1. Підстави припинення трудового договору;
2. Додаткові підстави припинення трудового договору;
3. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави для припинення трудового договору деяких категорій працівників;
4. Оформлення звільнення. Вихідна допомога. Правові наслідки незаконного звільнення.

Завдання для самоперевірки

1. Поняття припинення трудового договору.

Теми рефератів

1. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника;
2. Підстави припинення трудового договору.

Тема 15. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

План роботи

1. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації, її відмінність від цивільно-правової відповідальності;
2. Підстава і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству;
3. Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність та її розмір. Повна індивідуальна матеріальна відповідальність і колективна (бригадна) матеріальна відповідальність;
4. Визначення розміру шкоди і порядок її відшкодування. Визначення розміру шкоди у випадках, коли її фактичний розмір перевищує номінальний. Матеріальна відповідальність власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу в трудових правовідносинах. Підстава, умови відповідальності та її розміри;
5. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за порушення права працівника на працю. Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого ним органу за ушкодження здоров'я працівника;
6. Інші випадки матеріальної відповідальності власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу за шкоду, заподіяну працівникові.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке матеріальна відповідальність сторін трудового договору?
2. Види відповідальності та їх характеристика.

Теми рефератів

1. Матеріальна відповідальність власника за шкоду, заподіяну працівникові.

Тема 16. Індивідуальні трудові спори

План роботи

1. Поняття, види і причини виникнення трудових спорів;
2. Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів;
3. Комісії по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція;
4. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС;
5. Розгляд індивідуальних трудових спорів в суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом.

Завдання для самоперевірки

1. Особливості індивідуальних трудових спорів.

Теми рефератів

1. Трудові спори та їх особливості.

Тема 17. Колективні договори і угоди

План роботи

1. Загальна характеристика законодавства про колективні договори і угоди;
2. Принципи розробки колективних договорів і угод. Поняття колективного договору;
3. Сторони колективного договору і порядок його укладення;
4. Зміст і структура колективного договору. Реалізація колективного договору, контроль за його виконанням;
5. Відповідальність за порушення колективного договору;
6. Поняття колективної угоди;
7. Види колективних угод. Генеральна угода, галузеві і регіональні угоди, їх сторони і зміст;
8. Порядок укладення, зміни угод і контроль за їхнім виконанням; Колективні переговори. Порядок вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів.

Завдання для самоперевірки

1. Колективний договір та його сторони.

Теми рефератів

1. Особливості укладення колективних договорів.

Модуль 3. Особливості правового регулювання окремих видів трудових правовідносин (теми 18-21)

Тема 18. Правове забезпечення соціального партнерства в Україні

План роботи

1. Соціальне партнерство: загальна характеристика;
2. Правове регулювання соціального партнерства в Україні;
3. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства;
4. Колективне трудове право, його становлення та розвиток в Україні.

Завдання для самоперевірки

1. Що таке соціальне партнерство?

Теми рефератів

1. Правове регулювання соціального партнерства.

Тема 19. Правовий статус роботодавців, їх організацій та об'єднань

План роботи

1. Мета організацій роботодавців;
2. Завдання організацій роботодавців;
3. Функції організацій роботодавців;
4. Правовий статус організацій роботодавців та їх об'єднань;
5. Повноваження організацій роботодавців та їх об'єднань.

Завдання для самоперевірки

1. Характеристика правового статусу роботодавців.

Теми рефератів

1. Правовий статус роботодавців.

Тема 20. Колективні трудові спори

План роботи

1. Порядок вирішення колективних трудових спорів;
2. Право на страйк і його реалізація;
3. Правові наслідки законного і незаконного страйку;
4. Поняття та види колективних трудових спорів. Формування вимог найманих працівників;
5. Порядок розгляду колективних трудових спорів примирними органами;
6. Участь Національної служби посередництва і примирення у вирішенні колективних трудових спорів. Правове регулювання проведення страйків.

Завдання для самоперевірки

1. Колективні трудові спори та їх особливості.

Теми рефератів

1. Право на страйк та його реалізація.

Тема 21. Правовий статус профспілок у сфері трудових відносин

План роботи

1. Поняття профспілок, їх завдання і функції. Нормативно-правове регулювання їхньої діяльності;
2. Загальна характеристика правового статусу профспілок у трудових відносинах;
3. Класифікація прав профспілок;
4. Захисна функція профспілок: її зміст та форми реалізації;
5. Гарантії прав профспілок і виборних профспілкових працівників;
6. Відповідальність профспілок. Співвідношення прав профспілок, органів громадської самодіяльності на підприємствах (в установах, організаціях), колективу працівників.

Завдання для самоперевірки

1. Профспілка: поняття, елементи, характеристика.

Теми рефератів

1. Гарантії діяльності профспілок.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 375.
3. Гірничий закон України від 6 жовтня 1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 43. – Ст. 2125.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року
5. Кодекс адміністративного судочинства від 6 липня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, № 37. – Ст. 446.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. - Додаток до № 51. - Ст.1122.
7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
8. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостатчею або втратою дорогоцінних металів,

дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 22. – Ст. 173.

9. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України — 2014 р. — № 37-38. — Ст. 2004.

10. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 2. – Ст. 4.

11. Про державні нагороди: Закон України від 16.03.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 21. – Ст. 162.

12. Про державну допомогу сім'ям з дітьми" Закон України "від 21 листопада 1992 р. в редакції Закону від 22 березня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 20. – Ст. 102.

13. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.

14. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: Закон України від 22 лютого 2006 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 12.

15. Про донорство крові та її компонентів: Закон України від 23 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 23. – Ст. 183.

16. Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю: Закон України від 4 листопада 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 40.

17. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.

18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23 вересня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 46. – Ст. 403.

19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 13. – Ст. 505.

20. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням: Закон України від 18 січня 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 8. – Ст. 310.

21. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 28.12. 2014 р. № 77-VIII // Відомості Верховної Ради – 2015. – № 11. – Ст. 75.

22. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 2013. – № 24. – Ст. 243.

23. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6 квітня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 17. – Ст. 690.

24. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 36.

25. Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплати: Закон України від 19 жовтня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 45. – Ст. 1914.

26. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272.

27. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.

28. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII // Відомості Верховної Ради. - 2016. - № 3. Ст. 25.

29. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Офіційний вісник України від 18.08.2015 — 2015 р. – № 63. – Ст. 2075.

30. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. – Ст. 121.

31. Про організації роботодавців: Закон України від 24 травня 2001р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 32. – Ст. 171.
32. Про основи соціального захисту інвалідів в Україні: Закон Української РСР від 21.03.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 21. – Ст. 252.
33. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 4. – Ст. 18.
34. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. в редакції Закону України від 21 листопада 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 2. – Ст. 10.
35. Про пожежну безпеку: Закон України від 17 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 5. – Ст. 21.
36. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 34. – Ст. 227.
37. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
38. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 363.
39. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
40. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–41, 42. – Ст. 492.
- Підзаконні акти:*
41. Дисциплінарний Статут прокуратури: Постанова Верховної Ради України від 6 листопада 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 4. – Ст. 15.
42. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, випуск 1 «Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності»: Затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.04 № 336 // Баланс-Бюджет. – 2006. – № 14.
43. О некоторых вопросах, связанных с применением законодательства об укреплении трудовой дисциплины: Постанова Держкомпраці СРСР і Секретаріату ВЦРПС від 25 жовтня 1983 року № 240/22–31 // Бюллетень Госкомтруда СССР. – 1984. – № 1.
44. Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 січня 1993 р. № 55// Збірник постанов Уряду України. – 1993. – № 4-5. – Ст. 71.
45. Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994р. №170.//Збірник постанов Уряду України.–1994.–№7.–Ст. 172.
46. Положення про порядок укладення контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 р. № 203// Збірник постанов Уряду України. – 1993. – № 6. – Ст. 121.
47. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 р. № 1266. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 40. – Ст. 1802.
48. Порядок обчислення середньої заробітної плати: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. № 100//Збірник постанов Уряду України. – 1995. – № 4. – Ст. 111.
49. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 1999 р. № 442ю // Збірник постанов Уряду України. – 1992. – № 9. – Ст. 211.
50. Порядок проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2001 р. № 159. // Офіційний вісник України – 2001. – № 8. – Ст. 322.

51. Примірне положення про відомчі заохочувальні відзнаки: Указ Президента України від 13 лютого 1997 р. № 134/97. // Офіційний вісник України. – 1997. – число 9. – с. 22.
52. Про встановлення письмової форми трудових договорів з працівниками, діяльність яких пов'язана з державною : //Збірник постанов Уряду України. – 1995. - № 2 – Ст. 31.
53. Про гарантії та компенсації при переїзді на роботу в іншу місцевість: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 березня 1998 р. № 255 // Офіційний вісник України від 19.03.1998. – 1998. – № 9. – С. 124.
54. Про Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду: положення: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2006 р. № 1640 // Офіційний вісник України від 04.12.2006 – 2006. – № 47. – Ст. 3133.
55. Про Державний комітет ядерного регулювання України: положення: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1830. // Офіційний вісник України від 09.01.2007 – 2006 – № 52. – Ст. 3516.
56. Про затвердження Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі: Постанова Верховної Ради України від 23 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 25. – Ст. 193.
57. Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 1991 р. № 114 // Збірник нормативних актів України з питань правопорядку. – К.: 1993.
58. Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116 // Збірник постанов Уряду України. – 1995. - № 6. – Ст. 192.
59. Про затвердження Списку сезонних робіт і сезонних галузей: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 березня 1997 р. № 278. – Офіційний вісник України. – 1997.- число 14. – с.18.
60. Про порядок повідомної реєстрації галузевих і регіональних угод, колективних договорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 1994 р. № 225. // Збірник постанов Уряду України. – 1994. - № 8. – Ст. 193.
61. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР: Постанова Верховної Ради України від 12 серпня 1991 р. //Відомості Верховної Ради України. – 1991.- № 46. – Ст. 621.
62. Рекомендації щодо порядку надання працівникам з ненормованим робочим днем щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 10 жовтня 1997р. №7. // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці та соціальної політики України. – 1997. – № 12. – С. 27–28.
63. Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій: Постанова Держкомпраці СРСР за погодженням з ВЦРПС від 20 липня 1984 р.
64. Умови, тривалість, порядок надання та оплати творчих відпусток: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 1998 р. № 45. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 3. – Ст. 105.
- Акти Конституційного Суду України та Верховного Суду України*
65. Про вивчення та узагальнення практики розгляду адміністративними судами спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби: Аналітична довідка, Вищий Адміністративний Суд України від 01.02.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
66. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року № 9.

67. Про посилення судового захисту прав і свобод людини і громадянина: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 10 травня 1997 р. № 7 //Постанови Пленуму Верховного Суду України (1963-2014). – К.: “А.С.К.” – 2014. – Т. 1. – с. 29.

68. Про практику застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9 //Постанови Пленуму Верховного Суду України (1963-2014). – К.: “А.С.К.” – 2014. – Т.1. – с. 23.

69. Про практику розгляду судами законодавства про оплату праці: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 грудня 1999 р. № 13 //Постанови Пленуму Верховного Суду України (1963-2012). – К.: “А.С.К.” – 2014. – Т. 1. – с. 210.

70. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 року № 13 // Вісник Верховного суду України – 2008 р. – № 11.

71. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9. //Постанови Пленуму Верховного Суду України (1963-2014). – К.: “А.С.К.” – 2014. – Т.1 – с. 194.

72. Про судову практику про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. № 14 // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1963-2014). – К.: “А.С.К.” – 2014. – Т.1. – с. 139.

73. Рішення Конституційного Суду України № 12–рп/98 від 9 липня 1998 року у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну "законодавство") [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

74. Рішення Конституційного Суду України № 19–рп від 01.12.2004 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України “Про статус суддів” (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua>.

75. Рішення Конституційного Суду України № 2–рп від 29.01.2008 у справі за конституційним поданням 52 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України “Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають депутатський мандат з іншими видами діяльності” та конституційним поданням 89 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень пункту 2 частини другої статті 90 Конституції України, статті 5 Закону України “Про особливості звільнення з посад осіб, які суміщають депутатський мандат з іншими видами діяльності” (справа про звільнення народних депутатів України з інших посад у разі суміщення) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua>.

76. Рішення Конституційного Суду України № 9–рп/2009 від 28.04.2009 у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) підпункту 13 пункту 4 розділу I Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення" (справа про допомогу по безробіттю звільненим за угодою сторін) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua>.

Додаткова література

1. Александрова Д. Практичні аспекти оформлення праці іноземців в Україні // Праця і закон – 2014. – № 1.

2. Аргунова А.М. Правове регулювання трудових відносин посадових осіб органів доходів і зборів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Аргунова Анна

- Михайлівна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 20 с.
3. Бабкін Д.О. Антикризове управління трудовими ресурсами / Д.О. Бабкін, О.А. Нікітіна // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Харк. нац. автомобільно-дорожній ун-т. – Харків, 2014. – № 1 (6). – С. 18-21.
 4. Базалійська Н.П. Світовий досвід управління трудовою діяльністю персоналу в країнах з розвинуеною ринковою економікою // Інноваційна економіка : науково-виробничий журнал / Подільський держ. аграрно-техн. ун-т ; ПВНЗ "Хмельницький економ. ун-т" ; ПП "Ін-т економіки, технологій і підприємництва" [та ін.]. – Тернопіль, 2015. – № 1 (56). – С. 138-142.
 5. Байрак Д.В. Правове регулювання комерційної таємниці в трудових відносинах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Байрак Дарія Володимирівна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 18 с.
 6. Білозір О.В. Міжнародно-правове регулювання трудової міграції в рамках Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Білозір Оксана Володимирівна ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – Київ, 2014. – 20 с.
 7. Блуашвілі Н. Захист трудових прав працівників при банкрутстві підприємства // Адміністративне право і процес : науково-практичний журнал / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – № 1 (7). – С. 232-240.
 8. Бондарчук С. Праця неповнолітніх // Праця і закон. – 2013. – № 1.
 9. Бутков І.М. Особливості правового статусу фізичної особи-підприємця як суб'єкта трудових правовідносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Бутков Ігор Миколайович ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 16 с.
 10. Вавженчук С. Правовий статус працівника як суб'єкта охорони трудових правовідносин // Підприємництво, господарство і право : щомісячний науково-практичний юридичний журнал / Н.-д. ін-т приватного права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України ; ТОВ "Гарантія". – Київ, 2015. – № 5 (233). – С. 16-19.
 11. Венедіктов С. В. Щодо сучасного стану реформування трудового законодавства в Україні // Держава і право : збірник наукових праць : юридичні і політичні науки / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – Київ, 2014. – Вип. 63. – С. 145-150.
 12. Вишновецька С. В. Методологія науки трудового права : монографія / С.В. Вишновецька ; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України. – Київ : Ніка-Центр, 2014. – 319 с.
 13. Ганіч Л.В. Формування сучасної системи управління трудовим потенціалом в Україні // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України ; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2014. – № 1 (52). – С. 8-12.
 14. Гапон О.Є. Адаптація трудового законодавства України про час відпочинку до законодавства Європейського Союзу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Гапон Оксана Євгенівна ; М-во внутрішніх справ України, Дніпропетр. держ. ун-т внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2015. – 226 л.
 15. Горбунова Л. Система держсоцстраху Новели трудового законодавства // Юридичний вісник України : все про закони - в одній газеті: загальнонаціональна правова газета. – Київ, 2015. – 11-17 квітня (№ 14).
 16. Горіна Г., Панич О. Обмеження щодо роботи за сумісництвом // Праця і закон – 2014. – № 1.
 17. Грובה А.А. Особливості вирішення трудових спорів про поновлення працівників на роботі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Грובה Анна Анатоліївна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 18 с.

18. Гура А.О. Зовнішня трудова міграція в Україні: сучасні тенденції та наслідки // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди / Харківський, педагогічний університет імені Сковороди Г.С. національний. – Харків, 2014. – С. 185-192. – (Економіка ; вип. 14).
19. Донець М. Праця іноземців // Праця і закон – 2014. – № 2.
20. Дощенко А.В. Розвиток дистанційної зайнятості як складова трансформації соціально-трудової сфери // Ринок праці та зайнятість населення : виробничо-практичний науковий журнал / Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. – Київ, 2014. – № 4 (41). – С. 21-25.
21. Забродська К. Пільги та компенсації для державних службовців // Праця і закон. – 2013. – № 1.
22. Захарова О.В. Аналіз трудових показників : навч. посібник для студентів ВНЗ / О.В. Захарова ; М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ "Донец. нац. техн. ун-т". – Донецьк : Ноулідж, Донецьке відділення, 2014. – 461 с.
23. Зленко А. Особливості української трудової міграції // Зовнішні справи : науковий журнал / М-во закордонних справ України ; Дипломатична акад. України при М-ві закордонних справ України [та ін.]. – Київ, 2015. – № 2. – С. 56-57.
24. Іншин М. Значення захисту трудових прав працівників у становленні правової держави // Вісник Національної академії правових наук України : збірник наукових праць / Президія Нац. акад. правових наук України ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". – Харків, 2014. – № 2 (77). – С. 66-71.
25. Іншин М., Щербина В. Сучасне бачення предмета трудового права України // Приватне право. – 2013. – № 2.
26. Іщенко Н.І. Закономірності трансформації прав і обов'язків сторін трудового договору у зміст трудових правовідносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Іщенко Наталія Ігорівна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 16 с.
27. Касмінін О.В. Особливості правового регулювання механізму захисту конституційних трудових прав працівників : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Касмінін Олександр Володимирович ; М-во внутр. справ України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр.справ. – Дніпропетровськ, 2015. – 189 с.
28. Кашира Л. Переведення працівників на роботу в іншу місцевість // Праця і закон – 2014. – № 2.
29. Кирилюк В. Соціально-трудові чинники соціальної згуртованості в інноваційній економіці // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України ; Фірма "Праця". – Київ, 2015. – № 2. – С. 41-46.
30. Кір'ян Т. Трудовий дохід як форма інвестицій у людський капітал (методологічний аспект) // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення, Мінпраці та НАН України. – Київ, 2013. – № 3. – С. 3-9.
31. Ковальов В. Розвиток концепції соціально-трудоких відносин у світлі вчення академіка В. Вернадського // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України ; Фірма "Праця". – Київ, 2015. – № 2. – С. 3-10.
32. Ковригін В.С. Дисциплінарна відповідальність у трудовому праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Ковригін Володимир Сергійович ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2013. – 20 с.
33. Кодацька Н.О. Гендерна диференціація в соціально-трудоких відносинах //Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах /Дніпропетров. нац. ун-т ім. О. Гончара ; Центр соціально-політичн. досліджень. – Дніпропетровськ, 2013. – № 2 (94), лютий. – С. 112-115.

34. Кодинець А. Договірні відносини, що виникають у зв'язку із створенням об'єктів інтелектуальної власності при виконанні трудового договору // Вісник Національної академії прокуратури України / Національна академія прокуратури України. – Київ, 2015. – № 1 (39). – С. 35-41.
35. Коломієць О. Регулювання зайнятості літніх людей: від підвищення пенсійного віку до створення умов для реалізації трудового потенціалу // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України ; Фірма "Праця". – Київ, 2014. – № 2. – С. 23-28.
36. Колот А. Наукове забезпечення управління працею та соціально-трудовими відносинами на засадах міждисциплінарного підходу // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України ; Фірма "Праця". – Київ, 2014. – № 8. – С. 3-9.
37. Колот А.М. Трансформація інституту зайнятості як складова глобальних змін у соціально-трудовій сфері: феномен прекарізації // Ринок праці та зайнятості населення : виробничо-практичний науковий журнал / Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. – Київ, 2014. – № 2 (39). – С. 3-6.
38. Коляденко Н.В. Теоретико-методичні основи та інструментарій сприяння розвитку трудової активності і конкурентоспроможності інвалідів на ринку праці : монографія / Коляденко Н.В. ; Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. – Київ : ІПК ДСЗУ, 2014. – 233, [1] с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 161-169.
39. Кочанова П.В. Зміст трудових правовідносин при ліквідації підприємства та при банкрутстві підприємства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Кочанова Поліна Валеріївна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 20 с.
40. Кочемировська О.О. Розвиток трудового потенціалу як чинник економічного зростання України : аналіт. доповідь / О.О. Кочемировська ; Нац. ін-т стратег. досліджень. – Київ : НІСД, 2014. – 105 с.
41. Кравцов Сергій. Робочі інструкції та підготовка кадрів на виробництві: точки дотику//Довідник кадровика. – 2012. - № 1. – С.42-51.
42. Кравчук О. Трансформація соціально-трудових відносин в умовах формування мережевої економіки // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України ; Фірма "Праця". – Київ, 2014. – № 6. – С. 11-21.
43. Крижановська А. Відшкодування моральної шкоди за трудовим законодавством України // Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика / МОН України ; НПУ ім. Драгоманова ; Ін-т політології. – Київ, 2013. – № 8 (134). – С. 66-70.
44. Кримчак С.О. Державні органи як суб'єкти трудового права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Кримчак Сергій Олександрович ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 16 с.
45. Кузьменко Г. Гуманістичні основи державно-правового регулювання охорони праці на прикладі Великобританії та Сполучених штатів Америки // Юридична Україна : щомісячний науковий журнал / Київ. регіонал. центр Нац. акад. правових наук України ; ТОВ "Юрінком Інтер". – Київ, 2014. – № 11 (143). – С. 86-89.
46. Кузьменко Г.В. Принцип гуманізму в сучасному трудовому праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Кузьменко Галина Валентинівна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 19 с.
47. Курбанов Б.Б. Принципи та форми захисту трудових прав суддів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Курбанов Богдан Бахрамович ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 16 с.
48. Кутоманов Д.Є. Методи забезпечення трудової дисципліни: теоретико-прикладні аспекти : монографія / Д.Є. Кутоманов. – Харків : Діа плюс, 2015. – 446 с.

49. Кучерук О. Порушення трудового законодавства: відповідальність // Праця і закон – 2014. – № 1.
50. Логвиненко М.І. Вплив норм міжнародного трудового права на формування українського законодавства про працю // Правові новели : науково-виробничий журнал / Міжнародний ун-т бізнесу і права. – Херсон, 2014. – № 2. – С. 55-58.
51. Лушников А., Лушникова М. Методологічні проблеми запозичення міжнародного та зарубіжного досвіду правового регулювання трудових відносин // Право України (україномовна версія) . – 2013. - № 4.
52. Михайлишин Б.І. Оцінка втрат ВВП України від трудової міграції населення // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : збірник наукових праць / Університет, банківської справи Національного, банку України. – Київ, 2014. – № 2 (20). – С. 56-60.
53. Мортіков В. Соціально-трудова вигода та втрати організації в результаті змін у зовнішньому середовищі її функціонування // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України ; Фірма "Праця". – Київ, 2015. – № 1. – С. 17-21.
54. Обушенко Н.М. Правозастосування та його місце в трудовому праві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Обушенко Наталія Миколаївна ; М-во внутр. справ України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. – Дніпропетровськ, 2015. – 197 л.
55. Парапан М., Приходько М. Робота із шкідливими умовами праці: компенсації працівникам // Праця і закон – 2014. – № 2.
56. Петренко І. В. Нормативно-правове регулювання діяльності державної служби зайнятості // Вісник Одеського національного університету. Серія: Правознавство. - Том 17. - Випуск 7. – 2012. – С. 130-137
57. Петрик О.Л. Зміст основних соціальних і трудових гарантій науково-педагогічних працівників // Науковий вісник Академії муніципального управління : збірник наукових праць / Академія, муніципального управління. – Київ, 2015. – С. 241-249.
58. Пітюлич М.І. Новітні тенденції розвитку міжнародної трудової міграції та її наслідки для України // Науковий вісник Мукачівського державного університету : збірник наукових праць / Мукачівський, державний університет. – Мукачево, 2014. – С. 96-100. – (Серія "Економіка" ; вип. 1 (1)).
59. Плєсньов К.М. Невідповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі як підстава розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Плєсньов Константин Миколайович ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 20 с.
60. Погорєлова О. Нестандартні форми зайнятості: як уникнути негативних наслідків для найманих працівників // Право України – 2015. – № 3. – С. 145-152.
61. Правова природа функцій профспілок як суб'єктів трудового права / С. В. Вишновецька, А. Г. Самборська // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - 2014. - № 4. - С. 76-80.
62. Прилипко О.С. Юридична природа і зміст нестандартних трудових договорів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Прилипко Олександра Сергіївна ; М-во освіти і науки України. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 19 с.
63. Проблема недопущення дискримінації в трудових відносинах / С. В. Вишновецька, О. Б. Пінчук // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - . - № 1. - С. 81-85.
64. Процевский А. Д. Действительно государство не гарантирует гражданам право на труд? //Право України. – 2014. – № 1. – С. 249-257.
65. Процевський О. Чи є майбутнє у галузі трудового права? // Право України : юридичний журнал : науково-практичне фахове видання / Нац. акад. правових наук

- України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого ; Конституційний Суд України [та ін.]. – Київ, 2014. – № 12. – С. 119-130.
66. Прудников В.А. Зміст трудового договору в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Прудников Віктор Анатолійович ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 20 с.
67. Рибчун С. Внутрішні та зовнішні сумісники // Праця і закон – 2014. – №1.
68. Роїна О.М. Трудові правовідносини: практичний посібник: – 3-тє вид. – Київ: КНТ, 2013 – 347 с.
69. Синенко С.В. Правові проблеми припинення трудового договору з працівниками транспорту // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис / Київський ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – Київ, 2015. – № 1. – С. 161-165.
70. Слабенко А. Деякі особливості розірвання трудового договору з ініціативи власника // Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика / НПУ ім. М.П. Драгоманова ; ТОВ ВО "Юстініан". – Київ, 2014. – № 11/12 (137/138). – С. 175-176.
71. Слюсар А. М. Загальні принципи створення і функціонування комісій по трудових спорах // Проблеми законності. - 2014. - Вип. 126. - С. 85-91.
72. Стаканов Р.Д. Механізм інтеграції України в європейський ринок праці в умовах підписання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС // Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ, 2014. – Вип. 119, (ч. 2). – С. 116-121.
73. Стаканов Р.Д. Глобальний ринок праці в контексті міжнародної трудової міграції // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ, 2013. – Вип. 115, (ч. 1). – С. 94-99.
74. Становлення і розвиток цивільних і трудових відносин в сучасній Україні. – К., 2009. – 248 с.
75. Трудове право України в схемах і таблицях : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, О. Є. Костюченко, Д. С. Підкопай. – Х. : ФІНН, 2014. – 557 с.
76. Умнова О., Львов А. Праця родичів на підприємстві // Праця і закон – 2014. – № 2.
77. Хлівна І.В. Фінансово-економічні характеристики і тенденції міждержавної трудової міграції // Економіка та держава : міжнародний науково-практичний журнал / Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України ; "ТОВ "Ред. журн. "Економіка та держава". – Київ, 2013. – № 3. – С. 21-23.
78. Чухрай Н.І. Оцінювання рівня трудового потенціалу підприємства / Н.І. Чухрай, І.Я. Кулиняк, О.І. Глянцева // Актуальні проблеми економіки : науковий економічний журнал / ВНЗ "Нац. акад. управління". – Київ, 2014. – № 10 (160). – С. 338-347 ;
79. Щербина В.І. Про ключові принципи сучасного трудового права України // Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія" : збірник наукових праць / Нац. ун-т "Одеська юридична академія". – Чернівці, 2014. – Вип. № 3. – С. 166-17.
80. Юрчик Г. Договірні-правові форми закріплення соціально-трудових відносин у контексті їх відповідності інтересам суб'єктів ринку праці // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення, Мінпраці та НАН України. – Київ, 2013. – № 2. – С. 20-24.
81. Яворська А. Особливості зайнятості та відродження трудового потенціалу // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал / НДІ праці і зайнятості населення Мінпраці та НАН України ; Фірма "Праця". – Київ, 2014. – № 6. – С. 46-51.
82. Яковенко О.А. Тенденції правового регулювання контракту як особливого виду трудового договору // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис / Київський ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – Київ, 2014. – № 1. – С. 391-395.

83. Яцкевич І.І. Правове регулювання юридичних гарантій трудових прав внутрішньо переміщених осіб: проблеми та тенденції їх вирішення // Держава і право : збірник наукових праць / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – Київ, 2015. – С. 303-313.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <http://portal.rada.gov.ua>
2. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України: <http://kmu.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Президента України: <http://president.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України : <http://www.minjust.gov.ua>
5. Освітній портал: <http://www.osvita.org.ua/>
6. Центральний юридичний портал України: <http://studrada.com.ua/libonline>
7. Правовий портал: <http://ukr-pravo.at.ua/>
8. Наукова юридична періодика України: <http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html>
9. Юридичні інформаційні ресурси: http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html
10. Всеукраїнських юридичний портал: <http://jurconsult.net.ua/>
11. Сайт юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка: <http://law.univ.kiev.ua/>
12. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ: <http://sc.gov.ua/>